

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

«18» травня 2018 р. К.В. Балабанов

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ІСТОРІЯ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ другий (магістрський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ магістр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 Гуманітарні науки
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 032 Історія та археологія
(код та найменування спеціальності)

Історія

Назва освітньо-професійної програми

Спеціалізація (за необхідністю) _____

СХВАЛЕНО

Протокол засідання Вченої ради МДУ
від 17.05.2018 № 11

Освітня програма вводиться в дію з вересня 20 18 р.

Ректор К.В. Балабанов

(наказ № 191 від 18.05.2018 р.)

«18» травня 2018 р.

I Преамбула

Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю 032 «Історія та археологія», розроблено і внесено кафедрою історичних дисциплін. Затверджено та надано чинності рішенням Вченої ради МДУ від 14.05.2018 № 11.

Розробники програми: д.і.н., професор Романцов В.М., к.і.н., доцент Коробка В.М., к.і.н., доцент Волониць В.С.

Рецензії та відгуки зовнішніх рецензентів: к.і.н., доктор філософії, доцент, завідувач кафедри філософських наук та історії України ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» Крилова Н.І., директор Маріупольського краєзнавчого музею Капустнікова Н.О.

II Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Обмеження щодо форм навчання	Денна
Освітня кваліфікація	Магістр історії та археології.
Кваліфікація в дипломі	Магістр історії та археології. Викладач закладу вищої освіти
Опис предметної області	<p>Об'єкти вивчення та діяльності: організація наукової діяльності у закладах вищої освіти, музеях, архівних установах, археологічних експедиціях.</p> <p>Цілі навчання: забезпечити умови формування і розвитку професійних компетентностей магістра спеціальності 032 Історія та археологія за предметною спеціалізацією «Історія», здобуття особою поглиблених теоретичних знань та практичних умінь і навичок за обраною спеціальністю, загальних засад методології наукової та професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: фундаментальні знання, що необхідні для вирішення науково-дослідних завдань у професійній сфері; про основи теорії та практики організації наукової та навчальної діяльності у закладах вищої освіти.</p> <p>Методи, методики та технології: традиційні та інноваційні, інтерактивні методи й інноваційні технології навчання, що</p>

	<p>ґрунтуються на компетентнісному та діяльнісному підходах до навчання.</p> <p>Інструменти та обладнання: традиційні носії інформації, глобальні комп'ютерні мережі, засоби комунікації (e-mail, Інтернет, мультимедія), сучасні технічні засоби.</p>
Фокус програми: загальна/ спеціальна	Акцент на здатності використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з історії, археології, джерелознавства, історіографії для дослідження історичних явищ і процесів.
Орієнтація програми	Наукова та освітньо-професійна
Академічні права випускників	Можливість навчатися за програмами третього (освітньо-наукового) рівня
Працевлаштування випускників	Сфера працевлаштування згідно Класифікатора професій України: 2310.2 викладач вищого навчального закладу, 1229.7/21818 завідувач архіву, 1229.4/21824 завідувач архівосховища, 2443.2 консультант з питань історії, 2442.1 молодший науковий співробітник (археографія, археологія, палеографія), 2431.1 молодший науковий співробітник (архівна справа, музеєзнавство), 2351.1 молодший науковий співробітник (методи навчання), 2481.1 молодший науковий співробітник (екскурсознавство), 2443.1 науковий співробітник – консультант (історія), 2431.1/23667_81 науковий співробітник (архівна справа, музеєзнавство), 3439 асистент, 2443.2 історик, 2443.2 історик (економіка), 2443.2 історик (політика), 2443.2 історик (суспільні відносини).

III Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти. Тип диплому. 90 кредитів ЄКТС. З них 24 кредити загальної, 37 кредитів професійної, 29 кредитів практичної підготовки. Одиничний ступінь.

IV Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог	
Загальні компетентності	– Здатність діяти соціально відповідально та громадянські свідомо на основі загальнолюдських ціннісних орієнтирів, дотримуватися основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя.	КЗ-1
	- Здатність володіти базовими знаннями з методології наукових досліджень в обсязі,	КЗ-2

	<p>необхідному для здійснення професійної науково-дослідної діяльності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність до збору, обробки, збереження, продукування і передачі професійно важливої інформації з метою її використання в рамках професійного, дослідницького контенту - Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію; працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства; здійснювати наукову полеміку та спілкування державною та іноземною мовами. - Здатність вчитися самостійно і автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж життя. 	<p>КЗ-3</p> <p>КЗ-4</p> <p>КЗ-5</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Здатність діагностувати і оцінити рівень розвитку, досягнення та освітніх потреб особистості школяра. – Здатність до міждисциплінарної взаємодії й уміння співпрацювати з представниками інших галузей гуманітарного знання в ході розв’язання науково-дослідних і прикладних завдань; – Здатність розуміти і застосовувати освітні теорії та методології в якості основи для навчання і організації позааудиторної виховної роботи. – Здатність діяти у відповідності до вимог професійного обов’язку, демонструвати професійну поведінку, що відповідає принципам та нормам педагогічної деонтології, психології спілкування. – Здатність організовувати навчально-виховний процес у межах викладання предмету спеціалізації з урахуванням соціального контексту і розвитку студентів. – Здатність створювати і підтримувати психологічно безпечні умови навчання, освітні умови для саморозвитку і самореалізації в рамках освітнього середовища. – Здатність упроваджувати ефективні педагогічні, ІКТ технології для забезпечення якості освіти відповідно до 	<p>КП-1</p> <p>КП-2</p> <p>КП-3</p> <p>КП-4</p> <p>КП-5</p> <p>КП-6</p> <p>КП-7</p>

	<p>державних стандартів, задоволення потреб здобувачів освіти.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Всесвітня та національна історія: знання та розуміння. Знання основних історичних процесів та подій усіх континентів, загалом, та України зокрема, від стародавнього світу до сьогодення, а також їх взаємозв'язок, сучасні дискусії на цю тему та напрями дослідження. – Аналіз історичних джерел. Пошук, розуміння та розміщення архівного матеріалу інших історичних джерел, знання історіографічного доробку та ведення дискусії про минуле в політичному та культурному аспекті. – Історичний період/тема. Детальні знання та розуміння певного періоду/тематичної області, методологій та історіографічних дискусій на цю тему чи про цей період. – Знання ресурсів, доступних для проведення історичного дослідження та розвідки в галузі методики викладання історичних дисциплін, включаючи ті, що ґрунтуються на ІКТ (інформаційно-комунікативних технологіях) та здатність відповідно їх використовувати. – Використання відповідної термінології та форм вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами. 	<p>КП-8</p> <p>КП-9</p> <p>КП-10</p> <p>КП-11</p> <p>КП-12</p>
--	--	--

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Визначені ОПП кінцеві, підсумкові та інтегративні результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки:

Результати навчання	Шифр результату навчання
Знання:	
– принципів, підходів, умов реалізації Державних стандартів освіти, організації профільного навчання у закладах вищої освіти;	РН 1
– психологічних механізмів ділового спілкування, психологічних основи виникнення конфліктів і способів їх уникнення у професійній діяльності;	РН 2
– сутності, психофізіологічних основ та особливостей педагогічної творчості вчителя, майстерності, творчої	РН 3

<p>педагогічної діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> – основних законодавчих актів у сфері охорони праці в галузі освіти, особливостей організації охорони праці у закладах освіти; – методології та організації наукового дослідження; – різноманіття та зв'язків між основними подіями та процесами в різних частинах світу Євразії, Африки та Америки, до та з часів епохи європейських “відкриттів», України від давнини до сьогодення. 	<p>PH 4 PH 5 PH 6</p>
<p>Вміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізувати основні напрями реформування освіти в Україні і зарубіжних країнах; сформулювати і оцінити проблеми щодо проведення реформ на різних рівнях освіти; – реалізовувати основні управлінські функції аналізу, прогнозування, організації, контролю, самоконтролю в процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-методичної, виховної та інших видів діяльності. – визначати та застосовувати сучасні історичні та педагогічні (ІКТ) технології навчання у старшій школі; – Здатність аналізувати історичні документи та історіографічні й педагогічні тексти з різних періодів, інтерпретувати та контекстуалізувати їх правильно в результативній кваліфікаційній роботі. – Детально та критично опрацьовані знання вибраного періоду чи тематичної області спеціалізації в кваліфікаційній роботі та написаних текстах так і в результативній кваліфікаційній роботі. 	<p>PH 9 PH 10 PH 11 PH 12 PH 13</p>
<p>Комунікація:</p> <ul style="list-style-type: none"> – демонстрування готовності до міждисциплінарної взаємодії уміння, співпраці з представниками інших галузей гуманітарного знання в ході розв'язання професійних завдань; 	<p>PH 14 PH 15</p>
<p>Автономія і відповідальність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здійснення етично виправданої професійної поведінки в різних ситуаціях педагогічної діяльності (ситуаціях ризику, конфлікту, морального вибору); – створення безпечних умов життєдіяльності й навчання студентів. 	<p>PH 16 PH 17</p>

Стиль та методика навчання

А) Підходи до викладання та навчання: студентоцентрований, професійно-орієнтований, комунікативно-спрямований.

Б) Система оцінювання:

- модульні контрольні роботи за вивченими темами;
- методичні порфоліо (за результатами виробничих практик);

- виконання проектів з обов'язковою презентацією результатів (Power Point);
- екзамени семестрові: усні, письмові у формі тестів, комбіновані (для циклу дисциплін професійної і практичної підготовки);
- комплексний кваліфікаційний екзамен зі спеціальності та спеціалізації;

Рекомендований перелік навчальних дисциплін і практик.

Розподіл змісту освітньо-професійної програми підготовки, навчальний час за циклами підготовки.

Обсяг освітньої складової освітньо-професійної програми підготовки магістра освіти становить 90 кредитів ЄКТС.

Розподіл змісту освітньої складової програми за циклами дисциплін та критеріями нормативності і вибіркості наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл змісту освітньої складової за критеріями нормативності та вибіркості

Цикл дисциплін	Загальна кількість кредитів	У тому числі:	
		нормативні дисципліни, кредитів	вибіркові дисципліни, кредитів
Загальна підготовка	24 (27%)	18 (20%)	6 (7%)
Професійна підготовка	66 (73%)	48 (53%)	18 (20%)
Усього для ступеня магістра	90 (100%)	66 (73%)	24 (27%)

Теоретичне навчання здійснюється на основі поєднання лекційних та семінарських (практичних) занять з самостійною роботою. Практична підготовка передбачає проходження різних видів практики.

Формами підсумкового контролю з навчальних дисциплін є екзамени, заліки, а також диференційовані заліки, які проводяться для оцінювання якості навчання (Таблиця 2).

Таблиця 2.

Перелік компонент ОПП

Код н/д	Шифр дисципліни за навчальним планом	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОПП				

ОК 1.	1.1	Методологія та організація наукових досліджень	3	залік
ОК 2.	1.2	Охорона праці в галузі	3	залік
ОК 3.	1.3	Освітній менеджмент	3	залік
ОК 4.	1.4	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	3	залік
ОК 5.	1.5	Педагогіка вищої школи	3	екзамен
ОК 6.	1.6	Методика виховної роботи у ВНЗ	3	екзамен
ОК 7.	1.7	Застосування сучасних інформаційних технологій у вивченні історії	4	залік
ОК 8.	1.8	Джерелознавство	5	екзамен
ОК 9.	1.9	Актуальні проблеми української історіографії	5	екзамен
ОК 10.	1.10	Сучасна історіографія зарубіжних країн	5	екзамен
ОК 11.	1.11	Асистентська практика	6	диф. залік
ОК 12.	1.12	Науково-дослідна практика (виконання кваліфікаційної роботи)	23	диф. залік
Вибіркові компоненти ОПП				
Загальної підготовки				
ВК 1.	1.1	Вибіркова дисципліна №1 (Соціологія громадської думки / Теорія і практика вищої освіти)	3	залік
ВК 2.	1.2	Вибіркова дисципліна №2 (Професійна та корпоративна етика / Інформаційна безпека)	3	залік
Професійної підготовки				
ВК 3.	2.1	Вибіркова дисципліна №3 (Екскурсійна робота / Основи етнодемографії)	4	залік
ВК 4.	2.2	Вибіркова дисципліна №4 (Північне Приазов'я в подіях Української революції та Громадянської війни / Україна у Другій світовій війні)	4	залік

ВК 5.	2.3	Вибіркова дисципліна №5 (Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1914 рр.) / Методика демографічних досліджень)	5	залік
ВК 6.	2.4	Вибіркова дисципліна №6 (Історична демографія / Архівознавство)	6	екзамен

Структурно-логічна схема ОПП

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графа.

Таблиця 3.

Структурно-логічна схема підготовки

Семестр	Зміст навчальної діяльності (вказуються, обсяг кредитів)		
	Код дисципліни	Назва дисципліни	Обсяг кредитів
1	ОК 1.	Методологія та організація наукових досліджень	3
1	ОК 3.	Освітній менеджмент	3
1	ОК 5.	Педагогіка вищої школи	3
1	ОК 6.	Методика виховної роботи у ВНЗ	3
1	ОК 7.	Застосування сучасних інформаційних технологія у вивченні історії	4
1	ОК 8.	Джерелознавство	5
1	ОК 9.	Актуальні проблеми української історіографії	5
1	ВК 4.	Вибіркова дисципліна №4 (Північне Приазов'я в подіях Української революції та Громадянської війни/Україна у Другій світовій війні)	4
1	ВК 5.	Вибіркова дисципліна №5 (Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1914 рр.)/Методика демографічних досліджень)	4
2	ОК 2.	Охорона праці в галузі	3
2	ОК 5.	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	3
2	ОК 10.	Сучасна історіографія зарубіжних країн	5
2	ВК 1.	Вибіркова дисципліна №1 (Соціологія громадської думки/Теорія і практика вищої освіти)	3

2	ВК 2.	Вибіркова дисципліна №2 (Професійна та корпоративна етика/Інформаційна безпека)	3
2	ВК 3.	Вибіркова дисципліна №3 (Екскурсійна робота/Основи етнодемографії)	4
2	ВК 6.	Вибіркова дисципліна №6 (Історична демографія/Архівознавство)	6
3	ОК 11.	Асистентська практика	6
3	ОК 12.	Науково-дослідна практика (виконання кваліфікаційної роботи)	23

Схематично співвідношення між результатами навчання та компетентностями має бути представлено у вигляді *матриці*(Таблиця 2), рядки якої містять результати навчання (РН) за окремими дисциплінами освітньої програми, а стовпці – компетентності (К), які студент набуває в результаті успішного навчання за даною освітньою програмою.

Таблиця 2

Матриця відповідності визначених ОПП результатів навчання та компетентностей.

Програмні результати навчання/ Шифр дисципліна	Інтегральна компетентність	Компетентності																	
		Загальні компетентності					Спеціальні (фахові) компетентності												
		КЗ-1	КЗ-2	КЗ-3	КЗ-4	КЗ-5	КП-1	КП-2	КП-3	КП-4	КП-5	КП-6	КП-7	КП-8	КП-9	КП-10	КП-11	КП-12	
РН-5 / НДЗП1	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та педагогічні проблеми у професійній діяльності вчителя іноземної мови та літератури, що характеризує комплексність та невизначеність умов	+	+	+	+	+		+										+	
РН-1, РН-3, РН-9, РН-11, РН-13 / НДЗП3		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+							+
РН-4, РН-14 / НДЗП2		+		+	+	+		+											+
РН-15/ НДЗП4		+		+	+	+		+											+
РН-1, РН-3, РН-9, РН-11, РН-13 / НДЗП5		+		+	+	+		+											+
РН-1, РН-3, РН-9, РН-11, РН-13 / НДЗП6		+		+	+	+		+											+
РН-13 / НДПП1		+		+	+	+		+					+	+	+	+	+	+	+
РН-16, РН-17, РН-6 / НДПП2		+		+	+	+		+						+	+	+			+
РН-6, РН-12, РН-13 / НДПП3		+		+	+	+		+						+		+			+
РН-6, РН-12, РН-13 / НДПП4		+		+	+	+		+						+		+			+

VI Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Атестація здійснюється у формі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - публічного захисту кваліфікаційної роботи; - комплексного державного екзамену зі спеціальності у встановленому порядку;
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	<p>Робота має основні компоненти наукової праці (вступ, розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки) і оформлюється згідно із вимогами державних стандартів щодо наукових праць.</p> <p>Робота перевіряється на плагіат із використанням прийнятих в МДУ програм.</p> <p>Робота оприлюднюється на офіційному сайті факультету або кафедри.</p> <p>На підставі чинних нормативних документів вищої школи в Університеті розроблено «Положення про кваліфікаційні роботи», що визначає загальні вимоги до етапів підготовки, змісту, структури, оформлення кваліфікаційних робіт. Окремі пункти Положення конкретизовані в методичних рекомендаціях випускової кафедри. Кваліфікаційна робота передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при розв'язанні конкретних освітніх завдань; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження. Кваліфікаційна робота має відповідати вимогам: актуальність теми, відповідність її сучасному стану й перспективам розвитку історичної галузі науки; самостійність наукових пошуків студента; окресленість наукового апарату (мета, завдання роботи, об'єкт, предмет, методи дослідження тощо); глибина й повнота аналізу наукової літератури з теми дослідження; достовірність отриманих результатів; аргументованість і конкретність висновків і рекомендацій; змістовість; логічність викладу матеріалу; грамотність, науковий стиль викладу.</p> <p>Кваліфікаційна робота має відповідати загальним вимогам наукової етики, зокрема щодо наявності всіх необхідних посилань, коректності цитування тощо.</p>
Вимоги до комплексного державного екзамену зі спеціальності	<p>Атестація здобувачів має на меті з'ясування рівня підготовленості випускника для виконання професійних завдань, передбачених відповідними стандартами вищої освіти, і продовження освіти.</p> <p>Порядок проведення і програма іспиту визначається університетом на основі методичних рекомендацій</p>

	Міністерства освіти і науки України та стандарту вищої освіти.
Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)	Якість презентації роботи під час її захисту; мультимедійне супроводження результатів дослідження; переконливість відповідей на питання членів комісії, зауваження рецензентів; культура мовлення; оцінювання роботи рецензентом; відгук наукового керівника щодо самостійності у розробці проблеми, здатності до науково-дослідної роботи та підготовленості до виконання професійних обов'язків.

VII Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

Обов'язкові компоненти ОПП

Дисципліни загальної підготовки

НДЗП 1. Методологія і організація наукових досліджень

Мета вивчення курсу: здобуття та засвоєння студентами базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної соціалізації як дослідників, оволодіння основними навичками творчого мислення та прийомами рішення нестандартних проблем, що виникають під час розробки наукових досліджень.

Завдання курсу: формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес; освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; вдосконалення вмінь у пошуці, доборі й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, задач і висновків дослідження; розкриття системи права інтелектуальної власності; з'ясування джерел права інтелектуальної власності та їх видів тощо.

Змістові модулі:

- 1.Методологія та організація наукових досліджень.
- 2.Основи інтелектуальної власності.

НДЗП 2. Охорона праці в галузі

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенції для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачають забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

1. Загальна частина
2. Спеціальна частина

НДЗП 3. Освітній менеджмент

Мета вивчення курсу: формування у менеджерів освіти сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі освітнього менеджменту; формування розуміння концептуальних основ системного управління закладами освіти; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища закладу освіти, прийняття адекватних управлінських рішень.

Завдання курсу: формування поняття про освіту як цілісну синергетичну систему; про управління як суспільне явище, соціальний феномен, галузь знань; усвідомлення ієрархії рівнів управління освітою, сутності управлінської діяльності менеджера; розвиток потреби займатися управлінською діяльністю і усвідомлення її професійної та соціальної значущості.

Змістові модулі:

1. Теоретичні основи управління в освіті.
2. Основи інформаційного і кадрового менеджменту в освіті.
3. Стратегічний і інноваційний менеджмент в освіті..

НДЗП 4. Іноземна мова (за професійним спрямуванням)(англійська)

Мета вивчення курсу: формування у студентів загальних та професійно орієнтованих комунікативних компетенцій для забезпечення ефективного іншомовного спілкування; подальше вдосконалення умінь усного і писемного спілкування студентів англійською мовою у межах професійної та наукової тематики, відповідно до потреб між культурного спілкування та професійної підготовки за фахом.

Завдання курсу полягає в удосконаленні знань, навичок і вмінь з англійської мови, набутих протягом навчання у ВНЗ у різних видах мовленнєвої діяльності й подальшому системному засвоєнні сучасної лексики й граматики англійської мови.

Згідно з вимогами Концепції мовної освіти у Маріупольському державному університеті якість володіння мовою здобувачів другого рівня вищої освіти має відповідати рівню «С1».

НДЗП 4. Іноземна мова (за професійним спрямуванням)(німецька)

Мета вивчення курсу: формування у студентів загальних та професійно орієнтованих комунікативних компетенцій для забезпечення ефективного іншомовного спілкування, та розвитку здатності реалізовувати вміння і навички в академічній, професійній, науковій, та соціально-громадянських сферах комунікації, що дозволить вільно і впевнено використовувати іноземну мову (німецьку) на рівні магістра та компетентного професіонала.

Завдання курсу: розвиток у студентів навичок розуміння іншомовного матеріалу; розвиток навичок та вмінь підготовленого та непідготовленого мовлення; розвиток вмінь студентів робити літературно вірні переклади текстів з німецької мови на рідну та навпаки; ознайомлення з реаліями пов'язаними з найважливішими історичними подіями, культурно-історичними асоціаціями, з особливостями суспільно-політичного життя, традиціями і звичаями німецькомовних країн; навчання реферуванню оригінальних матеріалів є розвиток умінь і навичок складання реферату /анотації німецькою мовою який побудований на основі смислової компресії першоджерела і передає його головний зміст.

Змістові модулі:

1. Майбутня професія
2. Професії та службові зв'язки
3. Ділове відрядження

НДЗП 4. Іноземна мова (за професійним спрямуванням)(французька)

Мета вивчення курсу: формування у студентів загальних та професійно орієнтованих комунікативних компетенцій для забезпечення ефективного іншомовного спілкування; подальше вдосконалення умінь усного і писемного спілкування студентів французькою мовою у межах професійної та наукової тематики, відповідно до потреб між культурного спілкування та професійної підготовки за фахом.

Завдання курсу: формування у студентів лінгвістичної, комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенцій, які передбачають розвиток у студентів навичок розуміння іншомовного матеріалу; розвиток навичок та вмінь підготовленого та непідготовленого мовлення; навчання реферуванню оригінальних матеріалів є розвиток умінь і навичок складання реферату /анотації французькою мовою який побудований на основі смислової компресії першоджерела і передає його головний зміст підвищення рівня розвитку професійної компетенції студентів засобами французької мови.

Змістові модулі:

1. Вища та післядипломна освіта у Франції.
2. Світ професії.
3. Ділова кореспонденція.

НДЗП 5. Педагогіка вищої школи

Мета вивчення курсу: набуття знань про особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі, його характер і функції в стимулюванні професійного росту майбутніх фахівців, формування психолого-педагогічних умінь майбутнього викладача вищої школи.

Завдання курсу: поглиблення знань з педагогіки у контексті організації навчання студентської молоді; надання знань про особистість студента як психологічний феномен та основні фактори, що впливають на розвиток і формування майбутнього фахівця; допомога в осмисленні значущості педагогіки вищої школи та методики викладання у ВНЗ для викладацької діяльності; озброєння вміннями використовувати набуті педагогічні знання у повсякденному спілкуванні та організації взаємин з іншими суб'єктами та об'єктами навчально-виховного процесу у ВНЗі.

Змістові модулі:

1. Загальні основи педагогіки вищої школи.
2. Сутність процесу виховання у ВНЗі.
3. Методика викладання в вищій школі.

НДЗП 6. Методика виховної роботи у ВНЗ

Мета вивчення курсу: озброїти студентів теоретичними положеннями побудови навчального процесу у ВНЗ, сформувані основні вміння і навички необхідні для викладацької діяльності та становлення студента як викладача.

Завдання курсу: забезпечити оволодіння понятійним апаратом науки; сформувані усвідомлення внутрішніх механізмів навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, вміння планувати та реалізовувати на практиці

різні форми, методи, засоби навчання, враховуючи специфіку спеціальності; забезпечити власне педагогічне становленню студентів як викладачів; засвоїти методологічні і теоретичні основи викладання на сучасному етапі розвитку вищої освіти; оволодіти організаційними формами, технологіями і методами навчання у вищій школі.

Змістові модулі:

1. Методологічні та теоретичні засади реалізації завдань викладання фахових навчальних дисциплін у ВНЗ.
2. Зміст фахової підготовки у вищому навчальному закладі.
3. Загальнодидактичні засади процесу навчання у вищому навчальному закладі.
4. Методика викладання фахових дисциплін у ВНЗ.

НДЗП 7. Застосування сучасних інформаційних технологій у вивченні історії

Мета вивчення: з'ясування можливостей застосування інформаційних методів в історичних дослідженнях; вироблення навичок ефективного використання інформаційних технологій в професійної діяльності історика.

Завдання: формування у студентів уявлень про: особливості процесу інформатизації історичних досліджень; основні етапи комп'ютеризованого історичного дослідження; про різноманітні типи і моделі даних, можливостях представлення інформації історичних джерел в машиночитаному вигляді; про можливості і основні напрямлення використання технології баз даних в історичних дослідженнях; про оброблення даних історичних джерел методами математичної статистики; про особливості оброблення графічної інформації; про комплекс спеціалізованого і стандартного програмного забезпечення, яке використовується в роботі історика; вироблення у студентів навичок: розв'язання дослідницьких завдань на основі інформаційних методів; кількісної обробки даних історичних джерел різних видів; використання певного спеціалізованого і стандартного програмного забезпечення в професійних цілях.

Змістові модулі:

1. Інформаційні сервіси Інтернету. Інформаційно-пошукові системи Гугл та Яндекс.
2. Стратегія пошуку історичної інформації.

НДЗП 8. Джерелознавство

Метою курсу джерелознавство є підготовка історика-професіонала, що володіє сучасними методами джерелознавства, особливостями аналізу та синтезу джерельної інформації. В процесі викладання дисципліни студенти повинні опанувати теорію і практику пошуку, виявлення, пізнання, аналізу й використання джерел як в науково-дослідній, так і в педагогічній діяльності, оволодіти сучасними методами критики джерел, здобування джерельної інформації, перевірки її достовірності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: освоєння та закріплення теоретичних положень і фактологічного матеріалу, який викладався на лекціях

або засвоювався шляхом самостійної роботи студентів; розвинути творче й аналітичне мислення та культуру мови; вчитися самостійно аналізувати історичні джерела; освоєння методики та технології аналізу різних типів історичних джерел; усвідомлення студентською молоддю значення і місця джерела в історичній науці.

Змістові модулі:

1. Теоретико-методологічні засади джерелознавства.
2. Основні типи історичних джерел.
3. Методика пошуку, опрацювання і використання історичних джерел.

НДЗП 9. Актуальні проблеми української історіографії

Мета вивчення курсу: засвоєння системи знань про основні тенденції та напрямки розвитку української історіографії протягом ХІХ – ХХ ст. та головних здобутків сучасної вітчизняної історичної науки з питань нової та новітньої історії України.

Завдання курсу: історіографічне опанування ключових історіографічних проблем української історії. Засвоєння системи історіографічних фактів, які відображають розвиток історичних знань, стосовно головних подій, явищ, процесів української історії. Формування історичної культури як частини наукового світогляду і загальної культури студента. Удосконалення навичок та вмінь студентів для аналізу історіографії в наукових роботах з історії України.

Змістові модулі:

1. Витоки сучасної української історіографії.
2. Характерні риси сучасної української історичної думки.
3. Напрямки розвитку української історіографії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

НДЗП 10. Сучасна історіографія зарубіжних країн

Мета курсу: ознайомити студентів з розвитком історичної науки і думки в зарубіжних країнах Європи, Америки, сформуванню у них уявлення про процеси формування та інтерпретації історичних знань й роль, яку вони відіграють у суспільному житті сучасного світу.

Завдання курсу: формування у студентів знань про загальні риси розвитку світової історичної думки; вироблення вмінь аналізувати історичні процеси, події та факти; вироблення умінь критично аналізувати історичну літературу; з'ясувати особливості національних історіографій в провідних країнах світу.

Змістові модулі:

1. Особливості інтелектуальної ситуації наприкінці ХХ ст. - на початку ХХІ ст.
2. Теоретично-методологічні виклики традиційної моделі зарубіжного історіописання наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.
3. Новітні історичні дослідження західноєвропейських країн.

Вибіркові компоненти ОПП

Дисципліни загальної підготовки

ВДЗП 1. Соціологія громадської думки

Мета курсу: освоєння предмета, основних теоретичних підходів, методів і методик, вживаних для вивчення громадської думки. Курс сприяє соціалізації студентів, їх здатності аналізувати соціальну, у тому числі політичну реальність.

Завдання курсу: студент має освоїти історію формування соціології громадської думки як галузі соціологічних знань; зміст основних категорій соціології громадської думки; суть проблем ідентифікації громадської думки; специфіку соціологічного аналізу громадської думки як соціального інституту; особливості діяльності соціологічних центрів вивчення громадської думки.

Змістові модулі:

1. Суспільна свідомість і громадянська думка.
2. Напрями вивчення громадської думки.
3. Процедури аналізу масової інформації та документів

ВДЗП 1. Теорія і практика вищої освіти

Мета курсу: формування професійної компетентності здобувача другого освітнього рівня як здатності застосовувати теоретичні знання сучасних наукових парадигм, освітніх концепцій, педагогічних теорій для розуміння сучасних тенденцій розвитку вищої освіти та процесів її модернізації в Україні; використання у практичній діяльності викладача вищої школи; для дослідження проблем вищої освіти.

Завдання курсу: усвідомлення значущості вищої освіти в реалізації концепції навчання упродовж життя; формування у студентів наукового світогляду та методологічної культури; усвідомлення вимог до професійно значущих якостей особистості й професійно-педагогічної компетентності викладача вищої школи; розвиток інтелекту, творчих якостей здобувачів вищої освіти, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності; удосконалити уміння й навички самостійної навчальної роботи, збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел.

Змістові модулі:

1. Вища освіта в умовах цивілізаційних змін.
2. Вища освіта і суспільство.
3. Вища освіта і вища школа України.

ВДЗП 2. Професійна корпоративна етика

Мета курсу: викладання навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» є вивчення актуальних питань етичних відносин з урахуванням професійної діяльності юристів, а також вимог чинного законодавства.

Завдання курсу: аналізувати і оцінювати з точки зору моральності ситуації, що виникають у сфері дії правосуддя; аналізувати і оцінювати моральні аспекти

діяльності учасників судочинства; використовувати моральні навички у своїй професійній діяльності в цілях підвищення її ефективності; здійснювати свою професійну діяльність відповідно до вимог, що пред'являються професійною етикою.

Змістові модулі:

1. Загальна частина.
2. Професійна юридична етика.

ВДЗП 2. Інформаційна безпека

Мету курсу: навчання студентів принципам організації та забезпечення інформаційної безпеки в комп'ютерних мережах та системах, розглядаючи їх як комплекс технічних, інформаційних та програмних засобів, що призначені для вирішення широкого кола завдань забезпечення безпеки інформаційних процесів; формування необхідних теоретичних знань та практичних навичок у галузі побудови та функціонування систем інформаційної безпеки (ІБ) і комп'ютерних технологій та можливостей їх використання

Завдання курсу: одержання знань з основоположних принципів побудови та функціонування системи ІБ операційних систем; одержання знань про архітектуру побудови системи ІБ, функціональні можливості модулів ІБ та їх управління; підготовка студента до подальшого поглибленого вивчення ІБ, її функціонування; вироблення навичок самостійного вивчення різних систем ІБ інформаційних процесів та проведення її порівняльного аналізу при створенні ефективного програмного забезпечення.

Змістові модулі:

1. Основи інформаційної безпеки.
2. Особливості застосування ІБ у бізнесі.

Дисципліни професійної підготовки

ВДПП 3. Екскурсійна робота

Мета курсу: ознайомити студентів з основами екскурсійної теорії, яка визначає сутність екскурсій, формулює закономірності і особливості екскурсій, а також ознайомлює з екскурсійною методикою, яка є сукупністю чітких правил і вимог, що висувуються до екскурсій як сума методичних прийомів підготовки та проведення екскурсій.

Завданнями курсу “Екскурсійна робота”, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є розкриття питань екскурсійної справи (теорії, методики та практики); визначення функцій, ознак та аспектів екскурсій, сутності і особливостей двох важливих елементів екскурсійного методу – показу та розповіді; визначення особливостей проведення різних видів екскурсій; розкриття диференційованого підходу до екскурсійного обслуговування.

Змістові модулі:

1. Екскурсознавство як наукова і навчально-практична дисципліна.
2. Методика та практика екскурсійної роботи.

ВДПП 3. Основи етнодемографії

Метою курсу є вивчення закономірностей і особливостей відтворення етносів методами демографії.

Завдання: ознайомлення студентів з елементами загальної демографії, зокрема з методами демографічного дослідження, демографічними показниками, головними характеристиками відтворення населення, головними етапами вивчення демографічної проблематики, джерельною базою етнодемографії; освоєння теоретичних знань щодо різних підходів у визначенні етнічного складу населення, етнічних аспектів демографічних подій та головних рис етнодемографічних процесів в різних країнах світу.

Змістові модулі:

1. Вступ до етнодемографії.
2. Етнодемографічні процеси і структури.

ВДПП 4. Північне Приазов'я в подіях Української революції та Громадянської війни

Мета курсу: формування у студентів уявлень про сутність Української революції та Громадянської війни (1917 – 1921 рр.), особливості цих подій у Північному Приазов'ї.

Завдання курсу: ознайомлення студентів з новітніми підходами до концепції Української революції та Громадянської війни; формування уявлень про специфіку революційних подій у Північному Приазов'ї; формування уявлень про історичні паралелі подій 100-річної давнини та сучасності.

Змістовний модуль:

1. Перший період Української революції на теренах Маріупольського повіту.
2. Події Української революції та війни на теренах Північного Приазов'я (1918 – 1921 рр.).

ВДПП 4. Україна у Другій світовій війні

Мета курсу: поглиблене вивчення та осмислення подій Другої світової війни в Україні з точки зору сучасного бачення історичного процесу.

Завдання курсу: вивчаючи наукові проблеми історії України доби Другої світової війни, формувати у студентів історичну пам'ять, національну свідомість; з'ясувати дискусійні питання щодо подій Другої світової війни в Україні; розглянути висвітлення наукових проблем спецкурсу в історіографії; сприяти подоланню у свідомості студентів стійких міфологем та ідеологем радянської доби щодо оцінок історії України доби Другої світової війни; з'ясувати історичні уроки Другої світової війни для сучасного суспільного життя України, здійснювати патріотичне виховання на гуманістичних засадах.

Змістові модулі:

1. Україна в перші роки Другої світової та німецько-радянської війн
2. Битва за Україну

ВДПП 5. Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1914 рр.)

Мета вивчення курсу: навчальне опанування фактів, процесів та явищ економічного, соціального, інституціонального та культурного оновлення Маріупольського повіту наприкінці 1860-х – на початку 1900-х рр., творче освоєння навчальної дисципліни, вдосконалення та формування загальних та фахових компетенцій.

Завдання курсу: освоєння наукової методології вивчення історії втілення модернізаційних процесів 1860-х – на початку 1900-х рр. на теренах Маріупольського повіту; аналіз джерельної бази теми курсу; розгляд історіографії проблеми; з'ясування формування території та етнодемографічний розвиток Маріупольського повіту; вивчення процесу здійснення великих реформ на Маріупольщині; розкриття особливостей економічного розвитку повіту; визначення зрушень у соціальній структурі; охарактеризування самоврядної діяльності повітового земства; проаналізувати характер і результати діяльності Маріупольського міського громадського управління; виявлення специфіки діяльності державних органів повітового рівня; з'ясування поступу в організації та забезпеченні медичного обслуговування населення; висвітлення заходів державних органів та установ самоврядування із розвитку шкільництва; розгляд розвитку культурного життя.

Змістові модулі:

1. Формування поліетнічної станово-класової структури населення повіту.
2. Розвиток аграрного сектору.
3. Промисловий переворот та розгортання транспортної інфраструктури.
4. Втілення великих реформ на Маріупольщині.

ВДПП 5. Методика демографічних досліджень

Метою навчальної дисципліни є оволодіння основами методики демографічних досліджень студентами-істориками для вивчення історичних передумов, закономірностей і характеру розвитку народонаселення на різних етапах людської цивілізації.

Завдання: ознайомлення з елементами загальної демографії, зокрема з основними демографічними поняттями, основами системи знань про народонаселення, головними етапами вивчення демографічної проблематики, джерельною базою демографічних досліджень; оволодіння навичками застосування методів демографічного дослідження, розрахунку основних демографічних показників та аналізу головних характеристик відтворення населення; формування у студентів знань про демографічні процеси в країнах світу та в Україні зокрема.

Змістові модулі:

1. Вступ до демографії.
2. Методика аналізу демографічних процесів і структур

ВДПП 6. Історична демографія

Мета вивчення курсу: вивчення закономірності розвитку народонаселення на різних етапах розвитку людської цивілізації.

Завдання курсу: засвоєння знань з вузлових термінів і категорій історичної демографії, демографічних проблем сучасності і минувшини; знайомство зі змістом основних демографічних концепцій, формування уявлень про еволюцію обліку народонаселення та історію нагромадження демографічних знань упродовж історії людства; оволодіння та оперування знаннями джерел статистики народонаселення і методів для аналізу процесів та структур народонаселення.

Змістові модулі:

1. Система знань про народонаселення. Екскурс до історії демографії
2. Історія обліку народонаселення
3. Джерела вивчення народонаселення України.
4. Методи вивчення динаміки чисельності населення.
5. Система показників міграції населення.
6. Методика вивчення основних структур народонаселення.

ВДПП 6. Архівознавство

Мета курсу: ознайомлення студентів з науковою системою «Архівознавство», яка вивчає історію, теорію і практику архівної справи, її правові та економічні засади, архівний менеджмент та інформаційні системи, принципи формування і використання архівного фонду, технологію зберігання та реставрації документів.

Завдання курсу: ознайомити студентів з нормативно-правовими аспектами діяльності архівних установ; сформулювати уявлення про теорію і методику комплектування, обліку, зберігання документів; надати студентам комплекс знань щодо основних етапів формування архівної системи; виокремлення внеску провідних архівістів в архівну науку і практику; проаналізувати вплив конкретно-історичних чинників на стан і характер архівної галузі.

Змістові модулі:

1. Становлення і розвиток архівознавства як наукової системи.
2. Національний архівний фонд України: структура, правові засади.
3. Архівне описування та забезпечення збереженості документів.
4. Інформатизація в архівній справі, архівна евристика.